

Handläggare
Inger Nilsson
Telefon: 08-508 23 305**Till**
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2014-05-15

Familjehemsplacerade barn

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och översänder det till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
StadsdelsdirektörIngrid Widebäck
Avdelningschef

Sammanfattning

Roger Mogert (S) konstaterar i en skrivelse till kommunstyrelsen att det i staden inte finns några redovisningar av hur barn upplever sin familjehemsplacering. I skrivelsen efterfrågar han en redovisning av hur kommunen hanterar och tillgodoser placerade barns och ungas behov vad gäller bl.a. delaktighet, trygghet och skolgång.

Förvaltningen föreslår i sitt tjänsteutlåtande att staden ska göra en väl genomtänkt och noga utarbetad brukarundersökning bland ett urval placerade barn och ungdomar för att få ett barnperspektiv på hur vården fungerar. I övrigt redogör förvaltningen för de riktlinjer som staden har vad gäller handläggning och dokumentation i familjevården.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av social omsorgs stab. Information till de fackliga organisationerna lämnas den 29 april och till rådet för funktionshinderfrågor den 8 maj 2014.

Bakgrund

Roger Mogert (S) anför i en skrivelse till kommunstyrelsen att det är viktigt att höja ambitionen för brukarinflytandet i staden. Han understryker också att det är viktigt att stadens arbete med analys och uppföljning inom sina organisationer fortsätter att utvecklas. Inom vården av barn och unga finns, konstaterar Mogert, redovisningar om olika faktiska förhållanden, men ingenting om hur barnen upplever sin familjehemsplacering. Mogert efterfrågar en redovisning av hur kommunen hanterar och tillgodoser placerade barns och ungas behov vad gäller bl.a. delaktighet, trygghet och skolgång.

Kommunstyrelsen har begärt att bl.a. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd ska yttra sig över skrivelsen.

Förvaltningens redogörelse

Hur stadsdelsförvaltningarna ska arbeta med barn och ungdomar som är placerade i familjehem regleras i de reviderade riktlinjer för familjehemsvård som antogs av kommunfullmäktige den 27 januari 2014.¹ Riktlinjerna har sin grund i bl.a. socialtjänstlagen sjätte kapitel, som handlar om vård i familjehem, och i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem och hem för vård eller boende.

Vad gäller den del av Roger Mogerts skrivelse som handlar om hur barnen upplever sin familjehemsplacering finns, som han också själv konstaterar, inte några samlade uppgifter. I Socialstyrelsens föreskrifter sägs att socialtjänsten vid sina samtal med det placerade barnet ska fråga om flera av de aspekter som Mogert vill ha redovisade. I de allmänna råden anges att socialnämnden, som en del i sitt systematiska kvalitetsarbete, bör samla in uppgifter om bl.a. barnens eller de ungas erfarenheter av och synpunkter på vården. Insamling och dokumentation av uppgifterna görs redan, men de sammanställs inte och några systematiska genomgångar av

¹ Familjevård för barn och ungdom. Riktlinjer för handläggning och dokumentation. Se <http://insynsverige.se/stockholm-kf/protokoll?date=2014-01-27>

dem görs inte inom förvaltningen och, vad förvaltningen känner till, inte heller inom andra stadsdelsförvaltningar.

Förvaltningen avser att påbörja ett arbete med egenkontroll av familjehemsvården i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer. Utöver detta tycker förvaltningen att det vore mycket intressant att få ta del av en stadsövergripande brukarundersökning bland familjehemsplacerade barn. Förvaltningen skulle därför välkomna om staden initierade och genomförde en väl genomtänkt och noga utarbetad undersökning bland ett urval placerade barn och ungdomar.

Vad gäller de konkreta punkter som efterfrågas i skrivelsen redogör förvaltningen nedan för vad som föreskrivs i stadens riktlinjer och andra dokument. Exakt hur reglerna tillämpas i praktiken går dock givetvis inte att svara på, eftersom det beror på det enskilda barnet och dess aktuella omständigheter.

Generellt om familjehemsplaceringar

Inför en familjehemsplacering ska både det aktuella barnets behov och det tilltänkta familjehemmets resurser att tillgodose dessa behov utredas grundligt. Barnutredningen görs med hjälp av utredningsinstrumentet BBiC², i vilket det ingår ett antal frågeområden som ska belysas ur olika aspekter, t.ex. hälsa, utbildning och känslomässig utveckling.

Familjehemsutredningen syftar till att klarlägga familjens resurser och om de motsvarar barnets personlighet, nätverk och behov. Förutom tid, erfarenhet av barn och en allmänt ordnad tillvaro ska familjehemsföräldrarna också ha personliga egenskaper som gör att de kan förväntas ge barnet trygghet och ett gott bemötande. I utredningen ska särskilt beaktas om de

- är mogna och känslomässigt tillgängliga,
- har den hälsa, psykiska stabilitet och uthållighet som krävs för uppdraget,
- har kunskap, erfarenhet och förmåga att ge den omsorg och vägledning som ett barn eller en ung person behöver och
- har god samarbetsförmåga och är beredd att söka och ta emot stöd och hjälp.

Innan barnet får flytta till familjehemmet ska familjehemmet vara godkänt socialtjänsten. Familjehemsföräldrarna ska dessutom ha deltagit i en grundläggande utbildning för familjehem.

Inför placeringen upprättas en vårdplan som anger målet med vården. Vårdplanen konkretiseras i en genomförandeplan, där det beskrivs vad som ska göras för att målet med vården ska uppnås, hur det ska gå till, vem som är ansvarig och när det ska vara klart.

Hur barnet sedan har det i familjehemmet följs upp genom den forts löpande kontakt som den ansvariga familjehemssekreteraren har med barnet och familjehemmet. Barnet ska besökas fyra gånger per år om det inte är uppenbart olämpligt. När barnet är nyplacerat görs tätare besök.

Genom de noggranna kartläggningarna av barnet och av familjehemmet samt de uppföljande kontakterna försöker socialtjänsten säkerställa att barnet får den trygghet och det goda bemötande som det har rätt till i familjehemmet. Om det ändå framkommer att barnet inte har det bra ska socialtjänsten vidta åtgärder snarast.

Barnets behov av att bli lyssnat till

Barnets rätt att komma till tals behandlas under flera avsnitt i riktlinjerna, men framför allt under rubriken ”Samtal med barnet”. Där sägs att

”barnet ska komma till tals både i utredningen av hemförhållandena, inför placering och under vistelsen i familjehemmet. Det ska dokumenteras hur, när och var samtal med barnet sker. Under vårdtiden innebär det att barnet har rätt till en egen kontakt med sin socialsekreterare och till att i regelbundna samtal fritt få uttrycka sina tankar, känslor och frågor. Barnet har rätt att välja hur kontakten ska se ut ...”

Barnet ska på egen hand kunna initiera kontakt med socialtjänsten och ska därför få information om hur de kan nå sin socialsekreterare. Det som kommer fram i samtal med barnet ska journalföras. Uppgifterna får inte utan vidare föras vidare till familjehemmet eller till andra och om vårdnadshavarna begär att få ta del av vad barnet sagt kan en sekretessprövning behöva göras.

Stöd i skolarbetet

Riktlinjerna lägger stor vikt vid den forskning som finns om placerade barns skolgång och betonar att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt barnens rätt till utbildning. I socialtjänstens ansvar ingår att verka för att barnet får lämplig utbildning och att barn i behov av särskilt stöd får det behovet tillgodosett av den skola där de går.

I utredningen inför placeringen ingår att belysa hur barnets skolsituation ser ut. Skolan ansvarar för att beskriva barnets behov av utbildning och för att föra över information om det till den nya skolan. Innan placeringen genomförs bör barnet ha genomgått en pedagogisk och psykologisk utredning, som sedan ska följas upp med vissa intervall.

Under placeringstiden ska socialtjänsten bevaka skolgången systematiskt och se till att barnet får sina behov tillgodosedda vad gäller både pedagogiskt och andra former av stöd. Familjehemsföräldrarna ska stödja barnet i skolarbetet och informera sig om hur det går för honom eller henne i skolan.

Tillgång till hälsovård, sjukvård och tandvård

I utredningen enligt BBIC ingår ett avsnitt som gäller barnets hälsa. Där ska utredaren redogöra för barnets fysiska och psykiska hälsa vad gäller sjukdomar, funktionsnedsättningar, förebyggande hälsovård, tandvård, vaccinationer och synkontroller. Utredningen ska också belysa hur barnet har det med kost, motion och eventuella hälsorisker, t.ex. missbruk.

Om barnet visar sig behöva hjälp för något hälsoproblem ska det anges i genomförandeplanen för familjehemsvården vem som ansvarar för att adekvata insatser ges och när de ska vara utförda. I uppdraget till familjehemmet ingår att bidra till att barnets behov av hälso- och sjukvård och tandvård tillgodoses.

Ha kontakt med sina föräldrar och syskon

Socialnämnden är skyldig att främja det placerade barnets kontakt med sina närstående. I vårdplanen ska därför anges hur kontakten med föräldrar/vårdnadshavare, syskon, andra släktingar och andra viktiga personer ska ordnas. Eftersom familjehemsföräldrarna oftast behöver medverka till att barnet får träffa sina närstående ska

familjehemsutredningen klarlägga hur de ställer sig till detta. Hur umgänget utformas i praktiken beror på omständigheterna i det enskilda fallet.

Veta varför de bor i familjehemmet

I Socialstyrelsens föreskrifter anges att socialnämnden ska ”inledningsvis samt, om det behövs, återkommande informera barnet eller den unge om grunden för placeringen.” Även detta är således en punkt som avhandlas i familjehemssekreterarnas samtal med barnet.

Påverka beslut som rör vardagen

I socialtjänstlagen anges att ”när en åtgärd rör ett barn skall barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad”. Dessa överordnade principer gäller i allt som rör socialnämndens arbete för barn och ungdom, således även för familjevården.

I riktlinjerna anges att socialtjänsten så långt möjligt ska involvera barnets, föräldrarna och för barnet viktiga personer i upprättandet av genomförandeplanen. Planen ska utformas så att även barnet kan förstå den i alla delar.

Barnet ska givetvis också kunna påverka mindre beslut genom att familjehemsföräldrarna är öppna för att lyssna på och ta hänsyn till barnets synpunkter och önskemål.

Förverkliga intressen inom kultur och fritid

I BBiC-utredningen ingår också att kartlägga barnets fritidsaktiviteter och intressen. I familjehemsutredningen är familjehemmets förmåga att erbjuda barnet en stimulerande fritid en av de punkter som särskilt ska beaktas. Frågor som gäller fritiden tas sedan upp i genomförandeplanen och i familjehemssekreterarnas samtal med barnet.

Bilagor

1. Remisshandling